

Samsjøen hytteforening

c/o Roar Hugnes

Midtre Flatåsveg 6

7099 FLATÅSEN

Norges vassdrags- og energidirektorat

Postboks 5091, Majorstua

0301 OSLO

Trondheim 22.12.2021

Revisjon av konsesjonsvilkår for reguleringer i Lundesokna og Holta, saksnr. 201203836; Supplerende uttalelse fra Samsjøen hytteforening etter befaring 30. september 2021

Vi viser til befaringen som ble gjennomført i høst, og kommer her med noen oppsummerende tanker etter denne.

NVE går nå gjennom alle innspill og kommentarer til revisjonsdokumentet, og skal gi sin innstilling til departementet, med formål om å bedre miljøforholdene i vassdraget. Det skal innføres standardvilkår som gir hjemmel for å kunne pålegge ulike miljøtiltak. Samsjøen hytteforening har i sin høringsuttalelse listet opp flere slike for forholdene i og rundt Samsjøen. Samtidig skjønner enn at ikke alle innspill og ønsker kan få sin tilslutning, og at det kan være motstridene interesser helt fra øverst i vassdraget ved Holtsjøen, til utløpet av Sokna mot Gaula. Under her vil vi bare gi vårt syn på det som kom frem ved de 3(4) stoppene vi hadde under befaringsdagen.

1. stopp; Nedre del av Lundesokna

-Her går diskusjonen om det skal innføres en minstevannføring, for å gi laks og sjørørret i Gaula en mulighet til å vandre opp denne korte sideelvestrekningen, for å bedre gytemuligheter, men og utøvelse av fiske. Hva en slik minstevannføring i så fall skal være, er vel ikke undersøkt, så det må utredes bedre. Men om så skal innføres, må TrønderEnergi i så fall bygge om Sokna kraftverk. Under befaringen kom det frem at turbinene der kun kan kjøres på minimum 40 % av maks effekt, og da blir vannføringen for stor og vil medføre at også øvre deler av vassdraget må avgi vann selv i tørre perioder. Dette betyr i så fall at konsesjonæren må slippe vann forbi kraftstasjonen, eller og bygge en liten turbin som kan utnytte energien også i dette vannet. En minstevannføring bør uansett bare innføres dersom det ikke fører til konsekvenser for en ønsket sommervannstand i Samsjøen.

4. stopp; Holtsjøen

-Her opplever vi noen motstridende interesser. Slipp av vann nedover den gamle elvestrekningen til Holta er ikke ønskelig, samtidig som det til tider er problemer med for høy vannstand i selve Holtsjøen. Vannslipp ned til Gauldalen vil gi varig krafttap, og mindre tilsig til Samsjøen.

En løsning ved flom, kan være å slippe vann ned den øverste delen av den gamle elvestrekningen, men så ta dette vannet inn i inntakstunellen som overfører vann til Samsjøen. Det vil bedre forholdene rundt erosjon i strandsonen på Holtsjøen. Noe mindre vann vil da gå i tunellen til Roppa, men bare når det er mye vann/tilsig ellers.

2. og 3. stopp; Samsjøen

-Under befaringen ble alle de naturmessige, rekreasjonsmessige og betydningen for hyttefolket rundt Samsjøen godt kommunisert. I tillegg er disse forholdene godt dokumentert i mange høringsuttalelser, også fra de offentliges side, som berørte kommuner, Fylkeskommunen og Statsforvalteren. I tillegg er EUs vanndirektiv og den norske vannforskriften sentrale i pågående revisjonsprosess. De lokale tiltaksanalysene samt forvaltningsplanene gir nyttige innspill til prioriteringene av miljøhensyn og hvilke tiltak som bør vurderes i revisjonen.

Det viktigste tiltaket for Samsjøen hytteforening (og for de fleste andre som har levert inn sine høringsuttalelser) er innføring av en sommervannstand i Samsjøen.

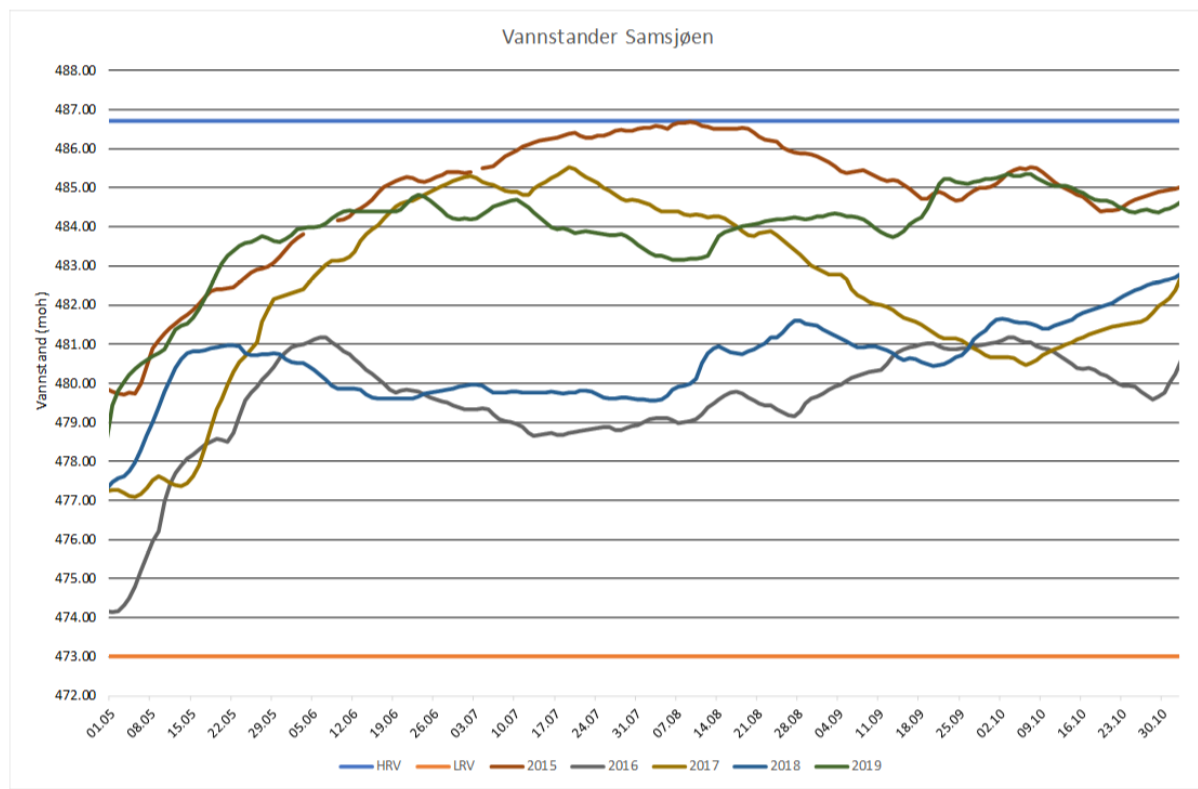
Vårt krav er en vannstand på 1,20 meter under HRV, i perioden 15. juni til 15. oktober. Om dette skal være et absolutt krav eller «Stopp stasjonen»-krav er noe som bør vurderes. Dersom det både gir mindre fare for overløp/tap av kraftproduksjon med et «Stopp stasjonen»-krav fra 15. juni, og 1,5 meter under HRV, kan en nok se på det som en akseptabel løsning. Et mulig produksjonstap på 0,5-0,6 % bør kunne tolereres.

15. juni er valgt, da en av erfaring vet at all snø i terrenget da er smeltet bort. 15. oktober er for å sikre gytemuligheter for ørreten i Samsjøen. Fiskeundersøkelsen som er gjennomført fastslår at Samsjøen har en tynn bestand av ørret (2,8 ørret per 100 m² relevant garnflate pr. natt), og at reguleringseffektene har gitt en utarmet strandsone med begrenset forekomst av større næringsrike bunndyr. Og undersøkelsen tilrår en sommervannstand for å sikre gytemuligheter også til Roppa. Siden oppgang der er krevende, må trolig en sommervannstand likevel suppleres med en form for fisketrapp selv om vannstanden er under HRV.

Hytteforeninga har krevd et engangsutsett av ørret for å få løftet ørretbestanden raskere opp igjen, men her viser forskning fra NINA at fiskeutsettinger kan være bortkastet, om en ikke samtidig nettopp gjør noe med sommervannstanden for å bedre vilkårene for bunndyrsbestanden, hovednæringa til ørreten. Eksempelvis legger skjoldkrepsen eggene sine i strandsonen på høsten, men for at de skal klekke, må vannstanden opp på samme nivå på våren/forsommeren året etter.

TrønderEnergi viste frem ved starten av befaringsdagen kurver over vannstanden i Samsjøen. Denne dokumentasjonen er og sendt inn til NVE i etterkant. Her påstås det at vannstanden har i snitt variert relativt likt i alle år. Før 1964 er ikke så relevant, den gang var området så langt fra vei (veien, friluftsliv og hyttebygging kom senere) at det ble lite brukt. Kun noen få eldre setre er i området.

Problemet med å ta med et for stort antall år i utvalget, er at det ikke viser den negative trenden vi har sett de siste 10 – 15 år. Samsjøen hytteforening har dokumentert dette med å vise vannstandskurvene fra 2010 til 2019. Disse viser at i den første 5 års-perioden var det 3 av årene hvor vannstanden i sommerhalvåret var under 485 meter, og i den siste hadde 4 av 5 år vannstander under 484 meter (2 av de under 480 m). Tar vi med inneværende år, har det altså vært lav vannstand i Samsjøen i sommerhalvåret 5 av de siste 7 år. Her kurvene for årene 2015- 2019, og perioden 01.05 – 31.10, som vi og har sendt inn tidligere:

Denne utviklingen har i tillegg til dramatisk utvikling for ørretbestanden, med nå innslag av noen storørreter (kannibaler som bidrar til enda færre ørreter), også ført til økende begroing av strandsonen:

Ved naustene 11. juli 2019 – 484,70 m

Akkurat naustenes plassering på bildet over er jo en interessant vinkling på ønsket om innføring av en sommervannstand. En nedtapping som over her på 2 meter under HRV gir store utfordringer med båtutsett, og en regnperiode gir trøbbel for båter som ligger nærmere vannkanten. Da kan de enten fylles med vann, påhengsmotorer havne under vann, eller løsne og flyte fritt avgårde – med fare for større båthavari. Det at naustene er plassert akkurat som vist her, tyder på at de nok hadde bedre kår før, eller rundt den perioden de ble bygget – på slutten 60- og begynnelsen av 70-tallet, hvor valget av plassering ble valgt.

Langt til naustene 2. september 2018 – 481,30 m

I sommer (2021) kom vannstanden helt ned til 477,6 meter, det laveste som vi som benytter området har opplevd. Fra slutten av juli og i august opplevde vi at det kom frem større områder med leire, som gjorde bruken av Samsjøen enda mer krevende, men også at den farget sjøen grå (bilder fra 06.08.21, vannstand 478,5 m):

TrønderEnergi hevder at de tappet ned Samsjøen så mye i sommer fordi kraftbehovet var så stort. Hytteforeninga tror nok største motivasjon dog var kraftprisene vi hadde i sommer, det var ikke nødvendig for kraftforsyningen at akkurat Sama kraftverk måtte gå så mye som det gjorde gjennom sommeren i år.

Når en er inne på Sama kraftverk, er det igjen på plass å minne om at også denne konsesjonen, fra 1978, bør inngå i revisjonen, -som gjelder hele Lundesokna-vassdraget.

Dersom revisjonen skal legge opp til moderne miljøvilkår for vassdraget, og kunne gi regulanten pålegg om tiltak og utbedringer, så vil Samsjøen hytteforening gjerne be om at våre andre krav innlevert i høringsuttalelsen vår vurderes til å være innenfor slike mulige pålegg.

Med vennlig hilsen

Roar Hugnes

Samsjøen hytteforening, org nr. 918 097 724